

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 45/04-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. apríla 2005 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Juraja Horvátha a Jána Lubyho v konaní o sťažnosti Ing. J. H., bytom B., zastúpeného advokátkou JUDr. E. K., B., ktorou namietal porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 19 Cb 175/00, za účasti Krajského súdu v Žiline, takto

r o z h o d o l :

Základné právo Ing. J. H. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 19 Cb 175/00 p o r u š e n é n e b o l o .

Odôvodnenie:

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 45/04-9 z 25. februára 2004 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Ing. J. H. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 19 Cb 175/00.

Na základe výzvy ústavného súdu z 26. augusta 2004 sa k sťažnosti písomne vyjadril krajský súd podaním sp. zn. Spr 353/04 doručeným ústavnému súdu 29. septembra 2004, v ktorom konštatoval, že: *„(...) Nemôžem súhlasiť so sťažovateľmi, že po tom, ako NS SR uznesením z 6. 12. 2002 sp. zn. Ndob 745/02 rozhodol o nevyklúčení sudkýň nebol do dnešného dňa vykonaný žiaden úkon a že senát nekoná vyše jedného roka. Z vyššie uvádzaného prehľadu vyplýva opak. V tejto súvislosti poukazujem na to, že v krátkom čase po tomto rozhodnutí samotný navrhovateľ vzniesol námietku zaujatosti voči prejednávajúcemu senátu ako i návrh na prikázanie veci inému súdu z dôvodu vhodnosti, ktorým ako nedôvodným nebolo vyhovené. Táto skutočnosť tiež konanie predĺžila.*

Napokon poukazujem na to, že senát 8 Co vznesenými námietkami (č. l. 138 a 168) nesledoval obštrukcie v konaní. V zmysle ustanovenia § 15 ods. 1 O. s. p. má sudca povinnosť oznámiť skutočnosti, pre ktoré je vylúčený. Len sudca je totiž najlepšie informovaný o dôvodoch svojho vylúčenia a zákon mu v tomto smere ukladá oznamovaciu povinnosť. Senát si preto splnil len svoju povinnosť, keď mal za to, že sú tu skutočnosti, pre ktoré by nemohol vec prejednať a rozhodnúť. Okrem toho aj podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je základným právom účastníka prejednať vec pred nestranným súdom. Preto aj z tohoto hľadiska bolo potrebné neporušiť toto právo. Aj tá skutočnosť, že žalobca bol v spore s Krajským súdom v Žiline bola dôvodnou okolnosťou predloženia spisu

nadriadenému súdu, z ktorého dôvodu vytyčené pojednávanie (o ktorom mal žalobca vedomosti) muselo byť zrušené.

Preto od uznesenia došlého krajského súdu 18. 12. 2002 do podania ústavnej sťažnosti 23. 12. 2003 obdržal žalobca písomnosti z ktorých mu muselo byť zrejmé, že súd vo veci koná.

Dovoľujem si v tejto veci poukázať aj na to, že ohľadom sporu medzi týmito účastníkmi mi bolo do senátu predložených ešte 6 vecí (sp. zn. 19 Cb 101/00, 19 Cb 219/01, 19 Cb 554/00, 19 Cb 203/00, 19 Cb 578/99, 19 Cb 220/01). V ďalších 5 veciach som bola členkou senátu (19 Cb 378/98, 19 Cb 858/98, 19 Cb 266/99, 19 Cb 184/00, 19 Cb 185/00). V každej z týchto vecí bol z rovnakých dôvodov vznesený návrh na vylúčenie sudcov zo strany senátu 8 Co v dôsledku čoho po postupe predsedu krajského súdu bol spis predložený NS SR. (...)“

K stanovisku predsedu krajského súdu sa vyjadrila právna zástupkyňa sťažovateľa podaním doručeným ústavnému súdu 18. novembra 2004, v ktorom okrem iného uviedla:

„(...) v období od decembra 2002 do 16. 1. 2004 – dňa vytyčenia pojednávania určeného na deň 16. 3. 2004 nebol zo strany Krajského súdu v Žiline vykonaný žiadny úkon smerujúci k navrhovateľovi ako k účastníkovi konania. V tomto období boli opakovane riešené podané námietky zaujatosti zo strany sudcov Krajského súdu v Žiline a v jednom prípade námietka zaujatosti a návrh na prikázanie veci z dôvodu vhodnosti inému krajskému súdu ktorý podal navrhovateľ (sťažovateľ) dňa 5. 5. 2003.“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Z obsahu sťažnosti, jej príloh a zo súdneho spisu krajského súdu sp. zn. 19 Cb 175/00 ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania:

Dňa 12. apríla 2000 sťažovateľ podal krajskému súdu žalobu o neplatnosť uznesení valného zhromaždenia žalovanej spoločnosti. Po vyhlásení sudcov senátu krajského súdu, ktorým bola vec pridelená na prejednanie a rozhodnutie, že sa cítia byť vo veci predpojatí, bol spis predložený Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“). Najvyšší súd 27. júna 2000 rozhodol tak, že sudcovia neboli vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci. Krajský súd 7. septembra 2000 vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku. Dňa 27. októbra 2000 krajský súd zastavil konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku sťažovateľom. Dňa 28. novembra 2000 sťažovateľ zaplatil súdny poplatok a krajský súd 8. decembra 2000 zrušil uznesenie o zastavení konania.

Dňa 16. januára 2001 krajský súd nariadil pojednávanie na 5. február 2001, na ktorom rozhodol tak, že žalobu sťažovateľa zamietol. Dňa 27. marca 2001 podal sťažovateľ odvolanie proti rozsudku krajského súdu z 5. februára 2001. Krajský súd 28. marca 2001 vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie. Súdny poplatok bol zaplatený 12. apríla 2001.

Dňa 9. apríla 2002 najvyšší súd zrušil rozsudok krajského súdu z 5. februára 2001 a spis vrátil krajskému súdu 17. júna 2002. Sudcovia senátu krajského súdu, ktorým bola vec pridelená na prejednanie a rozhodnutie, opätovne vyhlásili svoju predpojatosť, preto bol spis 8. augusta 2002 doručený najvyššiemu súdu. Dňa 28. augusta 2002 najvyšší súd rozhodol tak, že sudcovia sú vylúčení z jej prejednávania a rozhodovania.

Dňa 30. októbra 2002 bola opatrením predsedu krajského súdu vec pridelená na prejednanie a rozhodnutie členom iného senátu krajského súdu. Po vyhlásení sudcov senátu krajského súdu, že sa cítia byť vo veci predpojatí, bol 2. decembra 2002 spis predložený najvyššiemu súdu. Dňa 6. decembra 2002 najvyšší súd rozhodol tak, že týchto sudcov nevylúčil z prejednávania a rozhodovania veci a spis vrátil krajskému súdu 18. decembra 2002.

Sťažovateľ podal 13. mája 2003 krajskému súdu návrh na prikázanie veci inému súdu z dôvodu vhodnosti a na vylúčenie všetkých sudcov krajského súdu z rozhodovania

a prejednávania veci. Dňa 23. mája 2003 krajský súd vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku za návrh na prikázanie veci inému súdu z dôvodu vhodnosti, ktorý bol 6. júna 2003 zaplatený. Krajský súd spis predložil najvyššiemu súdu 20. júna 2003. Najvyšší súd 29. júla 2003 rozhodol o návrhu sťažovateľa tak, že sudcovia krajského súdu nie sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci. Spis bol vrátený krajskému súdu v septembri 2003.

Dňa 27. októbra 2003 krajský súd opätovne spis predložil najvyššiemu súdu na rozhodnutie o návrhu sťažovateľa na prikázanie veci inému krajskému súdu z dôvodu vhodnosti. Najvyšší súd 17. decembra 2003 návrh sťažovateľa zamietol ako nedôvodný.

Krajský súd 21. januára 2004 nariadil pojednávanie na 16. marec 2004, ktoré však odročil na neurčito z dôvodu, že mu bolo doručené uznesenie Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“), ktorým pripustil pristúpenie krajského súdu ako žalovaného v štvrtom rade do konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 27 C 47/00 o ochranu osobnosti sťažovateľa.

Dňa 18. marca 2004 krajský súd predložil spis najvyššiemu súdu na rozhodnutie o vyhlásení sudcov krajského súdu o ich predpojatosti a o ich vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci z dôvodu pristúpenia krajského súdu do konania ako žalovaného v súdnej veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 27 C 47/00. Dňa 1. apríla 2004 bol spis vrátený krajskému súdu bez rozhodnutia, pretože dvaja sudcovia krajského súdu neuviedli dôvody svojej predpojatosti. Dňa 19. apríla 2004 bol spis opätovne predložený najvyššiemu súdu. Najvyšší súd 27. apríla 2004 rozhodol, že sudcovia krajského súdu nie sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, a spis 7. mája 2004 vrátil krajskému súdu.

Dňa 22. júla 2004 krajský súd určil termín pojednávania na 9. september 2004, na ktorom vyhlásil rozsudok. Predsedníčka senátu krajského súdu 7. októbra 2004 požiadala predsedu krajského súdu o predĺženie lehoty na vyhotovenie písomného rozhodnutia. Rozsudok krajského súdu bol účastníkom konania doručený 11. februára 2005.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Článok 48 ods. 2 ústavy ustanovuje právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet a právoplatne nerozhodli (IV. ÚS 232/03).

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu sa posudzovanie otázky, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, posudzuje vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci (1), správanie účastníka konania (2) a postup, akým v konaní postupoval súd (3).

1) Predmetom konania vedeného na krajskom súde je nárok sťažovateľa na určenie neplatnosti uznesení valného zhromaždenia žalovanej spoločnosti. Predmetné konanie nie je možné po preskúmaní súdneho spisu hodnotiť ako právne i skutkovo zložitú. Tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej praxe všeobecných súdov. Ochrana pred nezákonnými uzneseniami valných zhromaždení obchodných spoločností je predmetom úpravy Obchodného zákonníka, ktorá je interpretovaná v stabilnej judikatúre všeobecných súdov

(napr. II. ÚS 65/04, IV. ÚS 157/03). Krajský súd ani netvrdil, že vec je právne alebo skutkovo zložitá.

2) Správanie sťažovateľa ako účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní došlo k zbytočným priet'ahom.

Ústavný súd konštatuje, že doterajšia doba konania pred okresným súdom bola podstatnou mierou ovplyvnená úkonmi sťažovateľa, ktoré vyvolávali potrebu, aby o nich súd rozhodoval. Pri podaní žaloby nezaplatil súdny poplatok, čím si nesplnil poplatkovú povinnosť podľa § 5 ods. 1 písm. a) zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov, ktorá mu vznikla v zmysle citovaného ustanovenia podaním žaloby. Sťažovateľ tento poplatok nezaplatil ani na základe výzvy krajského súdu zo 7. septembra 2000, v dôsledku čoho bolo konanie 27. októbra 2000 zastavené. Súdny poplatok bol zaplatený až 28. novembra 2000, t. j. po viac ako 7 mesiacoch od podania žaloby. Priebeh konania bol ovplyvnený i návrhmi sťažovateľa (vzniesol námietku zaujatosti proti všetkým sudcom krajského súdu a podal návrh na prikázanie veci inému súdu), ktoré boli zamietnuté najvyšším súdom.

Ústavný súd pripúšťa, že účastník konania má podľa Občianskeho súdneho poriadku právo podávať námietky zaujatosti a navrhovať prikázanie veci inému príslušnému súdu a nemožno mu uprieť ani právo žalovať zákonných sudcov o ochranu osobnosti, ale takéto úkony súčasne znamenajú spomalenie konania a priet'ahy, ktoré sa v celkovom kontexte nedajú pričítať na vrub konajúcemu súdu (m. m. II. ÚS 65/04, IV. ÚS 157/03).

Sťažovateľ prispel k predĺženiu konania aj tým, že sa nezúčastnil nariadeného pojednávania (5. februára 2001).

3) Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo ku zbytočným priet'ahom, bol postup krajského súdu. Ako vyplýva z obsahu spisu, činnosť krajského súdu v relevantnom období sa okrem procesných otázok (výzvy na zaplatenie

súdneho poplatku, uznesenie o zastavení konania v dôsledku nezaplatenia súdneho poplatku sťažovateľom, zrušenie tohto uznesenia a pod.) zameriavala aj na rozhodovanie v merite veci (5. februára 2001 a 9. septembra 2004), teda smerovala k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa, i keď do obdobia rozhodnutia o sťažnosti podanej ústavnému súdu vo veci nebolo právoplatne rozhodnuté. Treba pripomenúť, že počas tejto doby konania krajský súd viackrát predložil spis na rozhodnutie najvyššiemu súdu, a to buď z dôvodu konania o odvolaní sťažovateľa, rozhodovania o vylúčení sudcov z prejednávania a rozhodovania veci, alebo z dôvodu rozhodovania o návrhu na prikázanie veci inému súdu (spis bol na najvyššom súde viac ako 17 mesiacov).

Ústavný súd síce zistil v postupe krajského súdu ojedinelý prieťah od 18. decembra 2002, keď bol doručený spis z najvyššieho súdu, do 23. mája 2003, keď krajský súd vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku za návrh na prikázanie veci inému súdu z dôvodu vhodnosti, t. j. v trvaní piatich mesiacov, ale toto obdobie nedosahuje takú intenzitu, ktorá by zdôvodňovala záver o existencii zbytočných prieťahov v konaní, a tým o porušení sťažovateľovho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ústavný súd pri tomto rozhodnutí vychádzal zo svojej konštantnej judikatúry (I. ÚS 35/01, IV. ÚS 135/03, IV. ÚS 203/03, IV. ÚS 58/04), podľa ktorej ojedinelá nečinnosť súdu hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov sama osobe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Vzhľadom na priebeh sporu, ktorý ústavný súd zistil v prípade sťažovateľa, napriek času, ktorý uplynul od podania žaloby (apríl 2000), ústavný súd konštatuje, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v konaní pred krajským súdom sp. zn. 19 Cb 175/00 porušené nebolo.

Sťažovateľ okrem vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov žiadal ústavný súd, aby vo svojom rozhodnutí prikázal

okresnému súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 19 Cb 175/00 konať bez zbytočných prietáhov a aby mu priznal primerané finančné zadosťučinenie v sume 50 000 Sk.

Výrok o prikázaní okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov, a priznaní primeraného finančného zadosťučinenia sú viazané na porušenie základného práva alebo slobody sťažovateľa. Ústavný súd nezistil porušenie označených základných práv sťažovateľa, a preto neprikázal okresnému súdu vo veci konať bez zbytočných prietáhov a nepriznal sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie.

O úhrade trov konania ústavný súd rozhodol v zmysle § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, že ich úhradu neúspešnému sťažovateľovi nepriznal.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. apríla 2005